

Odgovorni urednik Dušan Otašević

U povodu 30-godišnjice postojanja i djelovanja, Muzej revolucije Bosne i Hercegovine iz Sarajeva pripremio je prvi broj neobično zanimljive i po sadržaju raznovrsne periodične publikacije pod naslovom Z b o r n i k r a d o v a. Pokretanje stalne naučne publikacije motivirano je prvenstveno nastojanjem muzeja da predstavi i širem auditoriju naučnu aktivnost u kolektivu. Želja je redakcije, kako se ističe u uvodniku, da okuplja vlastite ali i suradničke snage koje će nastojati izložiti muzeološku, historiografsku, socijalnu i humanitarnu strukturu materije koju muzej proučava. Objašnjavajući razloge zbog kojih se ovaj zbornik pokreće tek poslije 30 godina aktivnosti muzeja /pionirski zadaci pred kojima se muzej, kao novoosnovana institucija, našao na muzejski neistraženom i naučno neprezentiranom području, nedostatak kadrova i dr./ redakcija naglašava da je upravo ta bogata i dugogodišnja muzeološka praksa omogućila razmatranje vlastitih i tuđih iskustava, teorijski i kritički pristup materiji na kojoj stručnjaci muzeja rade, i stvorila potrebu objavljivanja vlastitih radova, cjelovitih ili parcijalnih. Osnovne oznake zbornika treba da budu raznovrsnost i svestranost istraživačkih i metodoloških pristupa, širina i otvorenost u tretiranju problema te podsticanje daljnjeg razvijanja aktualne informacije s područja muzejske djelatnosti.

Zbornik će sadržavati priloge iz oblasti teorije i prakse muzejskog rada, naučnoistraživačke studije i rasprave historiografskog karaktera, monografske, biografske i

bibliografske priloge koji se odnose na proučavanje historije radničkog pokreta, NOB-a, obnove i socijalističke izgradnje Bosne i Hercegovine.

Prvi broj zbornika podijeljen je na četiri tematska poglavlja. U prvom, Muzeologija i muzejska služba, Antun Baueer piše o muzejskom predmetu kao eksponatu, ističući bitnu preorijentaciju aktivnosti i rada u muzejima i galerijama prema publici, posjetiocima i korisnicima muzeja, navodeći i niz muzeoloških, stručnih i naučnih diskusija i polemika o toj problematici. Veći dio članka posvećen je, dakako, pitanju karaktera muzejskog predmeta kao eksponata i njegove funkcije, te razmatra o tome je li muzejski predmet kao eksponat subjekt ili samo objekt spoznaje i samo jedan od čimbenika u sadržaju muzejske ekspozicije. Dušan Otašević daje tekstualno vrlo sažeti prilog o inventarima u muzejima za prilično širok dijapazon /po specifičnosti i tipu/ muzejskih ustanova i njihovih predmeta. Prvi dio članka kratak je pregled razvoja sistema inventara, a drugi donosi njegove opće karakteristike. Zbyněk Z. Štránský, u studiji Prezentacija najnovije historije u čehoslovačkim muzejima /Prilog metodološkoj problematici muzeološke prezentacije/ analizira kvantitativne i kvalitativne promjene u muzeologiji u razdoblju izgradnje socijalizma u Čehoslovačkoj. Najizrazitija je kvaliteta toga razvoja društvena angažiranost muzeja. Za Čehoslovačku muzeologiju prvorazredan je zadatak usmjerivanje prema najnovijem vremenu, prema suvremenosti. U svjetlu tih aktualnih zadataka autor sažima stečena iskustva radi produbljivanja teorijskih osnova muzeološke prezentacije, smatrajući takav pristup, posve opravdano, funkcionalnim, jer obećava vrijednost šire primjene i univerzalnijeg značenja. Dušan Kojović piše o muzejskim prospektima, vodičima i katalozima kao važnim nosi-

ocima informacija o aktivnosti muzeja, navodeći neke od varijanti kojima su se služili pojedini autori pri izradi takvog informativnog materijala za neke stalne i tematske izložbe i muzejske funduse u nas i u inozemstvu. Zlata B a b a j i ć - U g l i n daje sažeti prikaz arhitektonskog i funkcionalnog rješenja Muzeja revolucije BiH, zasnovanog na suvremenim muzeološkim principima i opredijeljenog za suvremene arhitektonske forme.

U drugom poglavlju Članci, rasprave i gradja prvi je prilog dvojice autora, Branka O b u ć i n e i Tončija G r b e l j a, o prvomajskim događajima u BiH 1919. godine, koji se uklapaju u poslijeratna socijalno-politička vrenja nakon prvoga svjetskog rata na jugoslavenskom tlu. O toj je temi dosad djelomično pisano, ali s obzirom na složenost, bogatstvo zbivanja i značenje tog poglavlja historije ona još, u cjelini, nije dovoljno obradjena. Stoga je i ovo važan prilog naučnoj obradi revolucionarnog radničkog pokreta. Nedin Š a r a c u raspravi o karakteru šestojanuarske diktature 1929. godine sažima rezultate dosadašnjih proučavanja fenomena autokratije u historiji Kraljevine SHS, koji navode na zaključak da je šestojanuarski režim bio jedna od verzija građanske diktature bliske balkanskom monarhističkom apsolutizmu, a više vremenski i prostorno nego idejno i politički dotiče se modernih totalitarnih režima. Dr Stojan T. T o m i ć piše o narodnooslobodilačkim odborima kao organima oslobodilačke borbe, narodne vlasti, revolucije i samoupravljanja /Od privrednih do samoupravnih organa vlasti i samoupravljanja/. Nedžad B i s e, člankom Jedan primjer djelovanja neprijateljske propagande u proljeće 1944. godine, ilustrira široko organiziranu djelatnost neprijateljske propagande za vrijeme NOB-a.

U trećem poglavlju Prikazi, osvrtni i odjane Radivoj P a p i ć piše o izložbi Muzeja revolucije BiH o VI istočnoj proleterskoj brigadi, pod naslovom Svjedočanstvo revolucije. Izložba je postavljena u nizu gradova BiH. O izložbi muzeja Pioniri BiH u NOR-u, prikazanoj u aprilu 1973. u povodu Dana oslobođenja Sarajeva /6.IV/, piše Nadija D e š k o v i ć. Radivoj P a p i ć daje prikaz izložbe Muzeja revolucije, o Prvom zasjedanju ZAVNOBiH-a i Drugom zasjedanju AVNOJ-a, pod naslovom Vječne baklje istorije. Izložba je prikazana u 1975. godini. Iz opsežne zbirke arhivske gradje Muzeja revolucije BiH, koja se odnosi na rad narodne vlasti u toku NOR-a, Nadežda M i t r a š e v i ć je za zbornik izdvojila 23 zapisnika sjednica Opštinskog NOO-a Blagaj od 19.VIII 1942. do 14. IV 1943. godine, jer oni čine gotovu knjigu zapisnika, inače oskudno sačuvane dokumentacije iz razdoblja NOR-a. Dušan K o j o v i ć pripremio je cjelovit bibliografski prikaz o fočanskom razdoblju NOB-a obradivši 121 knjigu, 48 periodičnih publikacija i 11 bibliografija izdanja o NOR-u 1941-1945. godine. Slijedi bibliografija za razdoblje ZAVNOBiH-a i izgradnje bosansko-hercegovačke državnosti koju je za zbornik pripremio Dušan O t a š e v i ć. Obradjena je 181 knjiga i 56 priloga objavljenih u periodičnim publikacijama. U povodu 30-godišnjice oslobođenja i pobjede nad fašizmom Muzej revolucije iz Sarajeva otvorio je 27.III 1975. godine tematsku izložbu Izdavačka djelatnost NOP-a u BiH 1941-1945. godine. Prikaz ove izložbe dao je Tonči G r b e l j. O novoj izložbi muzeja "25. maj 1944" u Drvaru dr Nikola B a b i ć piše pod naslovom Od izložbe do muzejskog kompleksa. O tematskoj izložbi Muzeja revolucije, Proglas, plakat i letak revolucionarnog radničkog pokreta u BiH 1918-1941, koja je prikazana 1974. godine, piše Branko O b u ć i n a. O izložbi Život i djelo Svetozara Markovića, koju su u povodu 100-godišnjice smrti Svetozara Markovića pri-

premili Narodna biblioteka Srbije i Arhiv Srbije, a bila je u lipnju 1975. prikazana u Muzeju revolucije u Sarajevu, piše Vesna K a l e z i ć. Stanislava G a - k i ć daje recenziju časopisa Članci i gradja za kulturnu istoriju istočne Bosne, knj. X, 1973, izdanje Muzeja istočne Bosne u Tuzli. Dušan O t a š e v i ć daje sažeti prikaz Kongresa Saveza muzejskih društava Jugoslavije u Puli.

U četvrtom poglavlju Iz muzeja nalazi se izvod iz uvodnog izlaganja direktora Muzeja revolucije BiH, Borivoja Pištala, sa svečane sjednice Zbora radnika održane u povodu 30-godišnjice muzeja 19.XII 1975. godine.

I, naposljetku, dan je pregled časopisa koje prima biblioteka Muzeja revolucije BiH.

Pojava Zbornika radova, uz niz knjiga, albuma, vodiča, kataloga i prospekata koje je muzej već izdao i najavljenih izdanja gradje, posebnih izdanja i djela iz muzeologije, historiografije, itd., ukazuje na novu hvaljevrijednu izdavačku inicijativu muzeja. Dodajmo na kraju da se zbornik, i po sadržaju i po tehničkoj opremi, može svrstati u vrh naših muzejskih periodičnih publikacija.